

1863.

28. desbrn.

**97. Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptamt-
mannsins yfir Íslandi, um kennsluskóla handa lög-
fræðingaefnum á Íslandi.**

Eins og yður er kunnugt, herra stiptamtmaður, er því lýst yfir í konunglegri auglýsing til alþingis 8. d. júnímán. þ. á. í II. kafla 5. tölul. útaf þegnlegri bænarskrá, er kom frá alþingi Íslendinga árið 1861 um stofnun kennsluskóla handa lögfræðingaefnum á Íslandi, að það sé vilji hans hátignar konungsins að veita áheyrn tæðri bænarskrá þingsins, svo framarlega sem fengizt geti fê það, er til þess þarf, en að málið, sem þetta stjórnarráð og dómsmálastjórnin þá voru að bera sig saman um, væri ekki svo langt á veg komið, að það hefði orðið lagt fyrir konung til síðasta úrskurðar.

Eptir að stjórnarráðin þannig hafa borið sig saman um málið, hefir kirkju- og kennslustjórnin fyrst um sinn hugsað sér því skipað á þann hátt, sem betur má sjá af meðfylgjandi „Undirstöðuatriðum í fyrirkomulagi á hinum fyrirhugaða kennsluskóla handa lögfræðingaefnum á Íslandi“, og skal þess aðeins getið, að þegar búin voru til undirstöðuatriði þessi, var svo sem unnt var farið eptir uppástungum þeim, er komið höfðu frá alþingi, og það bæði að því, er snertir það atriði, hve yfirgripsmikil kennslan eigi að vera í kennsluskóla þessum og um það, hvern rétt kandiðatar frá honum eigi að hafa til lögfræðingaembætta á Íslandi.

En áður en lengra er farið til að koma málefni þessu áleiðis, óskar stjórnarráðið, að hinn íslenzki landsyfirréttur fái færi á að segja álit sitt um það, bæði í heild sinni og einkum um það, hvort nokkur af dómendunum í yfirréttnum, og ef svo er, hver þeirra, sé fús til að taka að sér, samhliða stöðu sinni sem dómara í réttinum en án þess að það sé í sambandi við hana, þann starfa, að stjórna kennslunni m. m. í hinum fyrirhugaða laga-skóla, sem forstöðumaður hans eður fyrsti kennari, fyrir árlega borgun, sem stjórnarráðið hefir hugsað sér ætti að vera 600 rdl., auk þess að veitt yrði fê á ári hverju til að borga með tíma-kennslu, er nauðsynleg væri.

Þess vegna skal hérmeð skorað á yður, herra stiptamtmaður,

að útvega álit landsyfirréttarins um málið, og íhuga það síðan ásamt biskupinum yfir Íslandi, og skýra þvínæst stjórnarráðinu frá álitinu yðar um það, og senda hingað um leið álitsskjal landsyfirréttarins.

1863.

28. desbrn.

Fylgiskjal.

Undirstöðuatriði í fyrirkomulagi á hinum fyrirhugaða kennsluskóla handa lögfræðingaefnum á Íslandi.

1. Áður en nokkur getur fengið að njóta kennslu í lagaskólanum verður hann að hafa lokið burtfararprófi við hinn lærða skóla, eður hafa gengið þar undir próf það, sem þar er fyrirskipað fyrir þá, sem útskrifast úr heimaskóla.

2. Þessar greinir skulu kenndar í lagaskólanum:

a. Íslenskur réttur, þ. e. lög og réttur, er á Íslandi gilda, og þessvegna ekki aðeins sá hluti af löggjöfnni, sem sérstaklegur er fyrir Ísland, heldur og þeir kaflar hennar, þar sem Ísland hefir lög sameiginleg með Danmörku.

Til þessa er talið:

1. Um einkamál (*1ste og 2den Civilret*).

2. Um sakamál (*Kriminalret*).

3. Um réttargang (*Civilproces og Kriminalproces*).

4. Íslenskur kirkjuréttur.

5. Íslenskréttarsaga.

b. Heimspekileg lögfræði (almenn lögfræði, *Retsphilosophie*).

c. Rómverskur réttur (þó einungis aðalatriðin um eign og samninga).

d. Þjóðaréttur (aðalatriðin í þeirri grein).

(Það af sjóréttnum, sem áriðandi er, skal tekið fram þegar kennt er um einkamál).

3. Lærisveinarnir í prestaskólanum fá að heyra fyrirlestra í lagaskólanum yfir íslenskan kirkjurétt.

4. Kennslan fer fram á þann hátt, að haldnir eru fyrir-

1863.

lestrar, og að jafnhliða því eru haldnar skriflegar æfingar og yfirheyrslur, eptir þeim reglum, sem verða ítarlegar ákveðnar.

5. Kennslunni er hagað á þann hátt, að henni geti orðið lokið á þrem árum.

6. Áður en nokkur fær að ganga undir embættispróf, verður hann að hafa lokið prófi því í forspjallsvísindum (sálarfræði og hugsunarfræði), sem stúdentar á prestaskólanum eiga að ganga undir áður en þeir fá að ganga undir burtfararpróf frá þeim skóla, og verður hann að hafa náð að minnsta kosti einkunninni „vel“ (*godt*) fyrir frammistöðu sína. Forspjallsvísindin kennir sá kennari, sem skipaður er til að kenna þau vísindi í prestaskólanum.

7. Í lagaskólanum er haldið opinbert próf; þar á að reyna þann, sem undir prófið gengur, í öllum þeim greinum, sem kenna á, eptir þeim reglum, sem nákvæmar verða ákveðnar. Að loknu prófi eru gefnar þessar aðaleinkunnir:

fyrsta einkunn; við þá einkunn má bæta „ágætis“ (fyrsta ágætiseinkunn).

önnur einkunn.

þriðja einkunn.

8. Þeir, sem gengið hafa undir og staðizt próf í kennslugreinum þeim, sem að ofan eru nefndar, öðlast aðgang til lögfræðingaembættis á Íslandi jafnt kandiötum í lögfræði frá Kaupmannahafnar háskóla, nema til embættanna í landsyfirréttinum og amtmannsembættanna; þó skulu þeir, áður en þeir geta búizt við að fá embætti, sanna, að þeir eptir afstaðið próf hafi fengizt við embættisstörf að minnsta kosti eitt ár hjá einhverjum lögfræðingi, sem er embættismaður á Íslandi.

9. Sá aðgangur, sem þeir menn, er að eins hafa gengið undir próf það, sem haldið er við Kaupmannahafnar háskóla fyrir hina svokölluðu „dönsku lögfræðinga“, hingaðtil hafa haft til að fá undirdómaraembætti á Íslandi, skal hèreptir burtfalla, þannig að þeir menn, sem ganga undir það próf eptir þann tíma, er burtfararpróf hefir í fyrsta skipti haldið verið í lagaskólanum í Reykjavík, ekki geta fengið embætti þessi.

10. Lagaskólinn stendur undir umsjón stiptsyfirvaldanna;

1863.

skal skipaður við hann fastur kennari, er stýrir kennslunni sem forstöðumaður skólans, og hefir á hendi hina næstu umsjón yfir öllu fyrirkomulagi hans. Til aðstoðar við kennsluna má taka einn eður fleiri tímakennara.

**98. Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptysfir- 29. desbrm.
valdanna á Íslandi, um reikninga stiptysbókasafnsins
í Reykjavík.**

Kirkju- og kennslustjórnin hafði í bræfi dags. 30. janúar-mán. þ. á. skorað á yður, herra stiptamtmaður, og yður háæru-verðugi herra, að senda hingað reikninga stiptysbókasafnsins íslenska fyrir árin 1859, 1860, 1861 og 1862, eptir að stjórn bókasafnsins hefði tilhlýðilega endurskoðað þá, og stiptysfirvöldin lagt á þá úrskurð sinn; var einnig skorað á yður að senda skýrslu um ástand bókasafnsins og stjórn þess. Nú hefir stjórnarráðið með bræfi yðar, dags. 12. októberm. þ. á., meðtekið reikninga þessa m. m.

Í þessu efni hefir stjórnarráðinu þótt hlýða að gjöra nokkrar athugasemdir yður til leiðbeiningar framvegis:

Reikningarnir virðast í ýmsum greinum vera ófullkomnari en vera ber; þannig virðist hafa átt að tilfæra sem tekjur allt það, er fengizt hefir fyrir útlán bóka, og sem gjöld laun bókavardarins. Þegar keypt hafa verið ný skuldabréf fyrir bókasafnið, þá hefði enn fremur átt að tilgreina, hvað þau hafa kostað, þaræð óuppsegjanleg konungleg skuldabréf eru vön að geta fengizt fyrir minna en þau hljóða upp á; svo væri og réttast, að þess væri getið í reikningunum við hvert skuldabréf til frekari skýringar, hvort það væri uppsegjanlegt eður óuppsegjanlegt, og hversu háir vextir væru af því. Í 4. grein í statútunum frá 15. nóvembermán. 1826, sem staðfestar hafa verið af konungi, er ákveðið, að stjórnendur stiptysbókasafnsins ættu að endurskoða reikninga þess og senda þá síðan stiptysfirvöldunum til úrskurðar, en þeirri ákvörðun hefir eigi hlýtt verið á þann hátt, sem fyrirskipað er, þaræð sýnilegt er af því, sem stjórnendur bókasafns-